

HOOFSTUK 3

MILITÊRE BETROKKENHEID IN SUB-SAHARA AFRIKA: DIE VSA SE BELANGE, BELEID EN STRATEGIE

1. INLEIDING

Sub-Sahara Afrika het nog altyd laaste op die VSA se buitelandse prioriteitslys verskyn, na Europa, Asië, die Midde-Ooste en die Amerikas. Hierdie prioritering is 'n logiese uitvloeisel van die VSA se oorkoepelende globale strategiese, politieke en ekonomiese belange. Ten spyte hiervan het die VSA egter nog altyd 'n redelike mate van betrokkenheid in SSA gehandhaaf. Laasgenoemde bly egter 'n komplekse streek met uiteenlopende veiligheidsprobleme en het die potensiaal om die VSA eensydig of deur middel van die VN of streeksorganisasies, by veiligheidsprobleme in die streek te betrek.¹

Perry, Minister van Verdediging in die Clinton-administrasie, wys daarop dat die VSA in die era direk na die Koue Oorlog daarna gestreef het om die verspreiding van demokrasie in die wêreld te bevorder; om volgehoue groei in nuwe handelsverhoudings vir die VSA te verseker; en om die verdere verspreiding van kommunikasiemiddele wêreldwyd te ondersteun. Daarteenoor is die VSA se vrese in dié era hoofsaaklik geskoei op die proliferasie van wapens van massavernietiging; etniese haat wat state uitmekaar skeur; terrorisme deur ekstremistiese groepe; en die streeksbedreigings wat sogenaamde “skurkstate” inhou.² Die VSA se belange, beleid en strategie in SSA moet teen die agtergrond van hierdie oorwegings ondersoek word.

'n Bespreking van die VSA se belange, beleid en strategie is 'n belangrike vertrekpunt vir 'n studie rakende die VSA se militêre betrokkenheid in SSA. As vertrekpunt is dit noodsaaklik om daardie faktore uit te sonder wat histories of tradisioneel die VSA se verhouding met die streek onderlê. Hierdie faktore geniet gevolglik aandag voordat die VSA se belange, beleid en strategie tydens die Clinton-era in groter detail bespreek word. Die bespreking word afgesluit deur kortliks te verwys na die faktore wat die VSA se militêre betrokkenheid in die streek onderlê het.

2. FAKTORE WAT HISTORIES OF TRADISIONEEL DIE VSA SE BELANGE, BELEID EN STRATEGIE MET BETREKING TOT SUB-SAHARA AFRIKA ONDERLÊ

Die VSA se beleid jeens SSA is nog altyd deur 'n voorkeur aan Europese belange in die streek gekenmerk. Europa geniet nie net voorkeur en prioriteit in die formulering van die VSA se

buitelandse beleid nie, maar SSA word ook tradisioneel as 'n deel van die Europese invloedseer gesien. Die VSA was daarom nog altyd baie versigtig om 'n beleid teenoor SSA te formuleer wat teenstrydig mag wees met dié van sy Europese bondgenote. Die VSA verleen gevolglik voorkeur aan sy Europese bondgenote in die hantering van, en optrede in, SSA.³

Booker wys daarop dat die VSA se hantering van SSA tradisioneel deur 'n mate van Eurosentrisme gekenmerk word: ". . .most Americans (blacks included) and their most influential institutions remain profoundly Eurocentric in their understanding or construction of the national interest."⁴ Volgens Dickson was daar ook nog altyd 'n mate van ongeërgdheid by die beleidmakende amptenare in die VSA te bespeur ten opsigte van inheemse politieke oorwegings in SSA. Dit is logies om te aanvaar dat kennis van die plaaslike omstandighede 'n voorvereiste is vir beleidmaking ten opsigte van enige spesifieke streek of staat. Minter wys juis daarop dat ". . . one indispensable requirement for constructive outside involvement with Africa is greater sensitivity to the diversity and complexity of African realities."⁵ Hierdie sensitiwiteit is nie 'n tradisionele kenmerk van die VSA se benadering tot SSA nie.

Schreader⁶ beklemtoon daarom dat die VSA se beleid teenoor SSA histories deur ". . .indifference, at worst, and neglect, at best" gekenmerk word. Daar is 'n kennisgaping rakende SSA by politici in die VSA. Dit is ook waarneembaar by die algemene publiek in die VSA wat, volgens Schreader, 'n *National Geographic*-beeld van SSA het. Hierdie beeld word veral geskep deur die media se safari-agtige verslaggewing oor SSA. Selfs onder akademici in die VSA is 'n gebrek aan grondige kennis oor SSA te bespeur. Dit is veral waarneembaar wat die studie van buitelandse beleid en internasionale verhoudings met betrekking tot Afrika betref.⁷ Daar is veral twee tekortkominge waaraan die VSA hom gevolglik dikwels skuldig maak: die onvermoë om te beseef wat in individuele state in SSA besig is om te gebeur en 'n onvermoë om die waarskynlike impak van spesifieke VSA-beleid op interstaatlike verhoudings in SSA te voorspel⁸

2.1 Die gebrek aan 'n binnelandse ondersteuningsbasis vir die VSA se betrokkenheid in sub-Sahara Afrika

Clough⁹ wys daarop dat die VSA se betrokkenheid in SSA in die VSA bevraagteken word. Weens die algemene publiek se beeld van, en 'n gebrek aan kennis met betrekking tot SSA, is dit moeilik om met die streek te assosieer, gesien in die lig van SSA se diverse, soms chaotiese en meestal depressiewe realiteite. Die gevolg is die afwesigheid van 'n kragtige, samehangende en blywende binnelandse ondersteuningsbasis vir die ontwikkeling van 'n effektiewe en volhoubare beleid teenoor SSA. In die afwesigheid van konkrete belange speel persepsies 'n belangrike rol in die

daarstelling van beleid teenoor SSA. Daar is, volgens Clough¹⁰, veral drie redes wat onderliggend is aan die algemene publiek se onvermoë om met SSA te assosieer en die VSA se beleid teenoor die streek te ondersteun:

- **Daar is geen 'Afrika' nie.** State soos Israel, Pole en Indië is vir baie Amerikaners 'n konkrete werklikheid waarmee hulle kan identifiseer en assosieer. Dit is egter nie die geval met spesifieke state of streke in Afrika nie. Die neiging is bloot om slegs 'Afrika' as 'n verwysingsraamwerk te gebruik. Afrika se diversiteit en uiteenlopendheid van state bestaan dus nie in baie Amerikaners se verwysingsraamwerk van die kontinent nie, om nie eens te praat van SSA. Die algemene publiek in die VSA het 'n kontinentale verwysingsraamwerk, "black Africa", in stede van 'n staats- of streekpersepsie met betrekking tot Afrika
- **Dit is nie duidelik wie die "Africans" is nie.** Net soos daar geen 'Afrika' is waarmee Amerikaners kan identifiseer nie, is daar ook geen "Africans" nie. Afrikane word gekenmerk aan hul diversiteit. Anders as in die geval van Duitsland, Frankryk en Italië byvoorbeeld, is die nasionale karakter van verskillende Afrikastate nie altyd opvallend sigbaar nie. Hoe lyk 'n tipiese Suid-Afrikaner? Wat is die ooglopende verskil tussen 'n Rwandees en 'n Ugandees? Deel van die probleem is om vas te stel wie werklik die mense van Afrika verteenwoordig. Tydens die onafhanklikheidskonflikte het beide die regerings en bevrydingsorganisasies daarop aanspraak gemaak dat hulle die belange van die inwoners verteenwoordig. In baie state maak opposisieleiers daarop aanspraak dat hul groter steun van die bevolking geniet as die regering. Zimbabwe is die mees onlangse voorbeeld in die verband.
- **Nuus uit Afrika is meestal slegte nuus.** Dit kan nie ontken word nie dat van die wêreld se grootste tragedies hul in Afrika afspeel: konflik, hongersnood, volksmoord en MIV, om slegs enkeles te noem. Die media slaag ook nie altyd daarin om 'n gebalanseerde beeld van Afrika oor te dra nie.

Die gevolge van hierdie faktore is velerlei. Dit ontmoedig investering deur die VSA; dit kortwiek openbare steun vir ontwikkelingsbystand; en dit ontmoedig swart Amerikaners om hulle positief met die kontinent te assosieer. Hierbenewens belemmer dit akademiese ontwikkeling met spesifieke fokus op Afrika, terwyl dit politici in die VSA ontmoedig om hulle met Afrika te bemoei.

2.2 Die VSA se burokratiese hantering van sub-Sahara Afrika

Al hierdie faktore dra daartoe by dat daar in die VSA 'n neiging is om die verantwoordelikheid vir die daaglikse hantering van SSA-kwessies aan middelvlakampptenare oor te laat. Daar is ook 'n neiging, volgens Schreder¹¹, om dit oor te laat aan daardie regeringsinstansies wat primêr op die politiek-militêre dimensies van buitelandse verhoudinge fokus soos die Departemente van Buitelandse Sake en Verdediging, die CIA (*Central Intelligence Agency*), asook daardie gespesialiseerde agentskappe wat spesifiek met SSA gemoeid is. Die burokrasie speel gevolglik 'n belangrike rol in beleidskwessies jeens SSA. Twee onderliggende faktore is hier ter sprake: die min aandag wat die president tradisioneel aan aangeleenthede in SSA skenk en die neiging dat die VSA se Europese bondgenote, weens hul koloniale verlede, verantwoordelikheid vir Westerse belange in die streek sal aanvaar.

Hierdie burokratiese hantering van beleid het twee gevolge. Eerstens lei dit daartoe dat Afrika elke vier tot agt jaar, of wanneer 'n nuwe administrasie die bewind in die VSA oorneem, 'herontdek' word. Gevolglik is daar 'n gebrek aan kontinuïteit in die VSA se beleid teenoor SSA.¹² Tweedens lei dit tot 'n neiging by die beleidmakers in die VSA om die streek te ignoreer totdat 'n krisis hul aandag verg. Dit skep 'n situasie waar beleid deur gebeure bepaal word, in stede daarvan dat beleid gebeurde rig.¹³ Dit veroorsaak fluktuasies in die VSA se beleid teenoor SSA. Schraeder¹⁴ wys gevolglik daarop dat die evolusie van die VSA se beleid met betrekking tot SSA 'n algemene patroon vorm met drie duidelik identifiseerbare stappe:

- Beleid wat verband hou met roetine situasies moet verstaan word teen die agtergrond van die invloed van die burokratiese agentskappe in die beleidsmakingsproses. In sodanige situasies is 'n inkrementele benadering tot veranderinge in beleid waarneembaar. Die beste voorspeller van toekomstige beleid is die huidige beleid.
- Waar omstandighede verander vanaf roetine na krisissituasies, sal die burokratiese invloed verminder. Die lokus vir besluitneming verskuif na die President en sy buitelandse beleidsadviseurs. Die kans vir beleidsverandering indien die Withuis beheer oorneem, is goed.
- Indien 'n krisissituasie verder voortduur is die kans goed dat meer belangegroepe betrokke sal raak, dat veranderinge in beleid gedebateer sal word, en dat dit sal oorspoel na die openbare sektor. Dit mag lei tot 'n situasie waar die beleidsmakingsproses grootliks afhang van die besluite deur die Huis van Verteenwoordigers. Alhoewel die kans vir 'n beleidsverandering goed is, mag die

touttrekkery tussen die Senaat en die Huis van Verteenwoordigers voorkom dat eenparige besluite geneem word.

Dickson¹⁵ wys gevolglik daarop dat burokratiese en geopolitieke oorwegings tradisioneel sentraal staan in die daarstelling van die VSA se beleid met betrekking tot SSA. Binnelandse nie-burokratiese en ekonomiese oorwegings neem 'n ondergeskikte of sekondêre rol in, terwyl kulturele oorwegings slegs van akademiese belang is. Booker¹⁶ argumenteer dat die primêre oogmerk van die VSA se beleid teenoor SSA tradisioneel daarop gerig word om te voorkom dat dit die VSA se beleidsoogmerke en betrekking met ander streke sal belemmer nie. Clough¹⁷ ondersteun hierdie siening deur daarop te wys dat amptenare nog altyd baie vryheid gehad het in die VSA se hantering van SSA, op voorwaarde dat hulle binne drie riglyne funksioneer:

- "Don't spend much money;
- Don't take stands that might create domestic controversies;
- Don't let African issues complicate policy toward other, more important, parts of the world."

SSA word gevolglik, volgens Schraeder¹⁸, as "backwater" hanteer in beleidmakende kringe indien dit vergelyk sou word met die tyd en hulpbronne wat aan ander streke bestee word. "The African lobby on Capital Hill suffers", volgens Berman en Sams, "from a lack of resources and has virtually no domestic constituency." ¹⁹ 'n Voormalige VSA-ambassadeur in Suid-Afrika, Princeton Lyman, wys egter daarop dat daar heelwat ironie te bespeur was in die Clinton-administrasie se hantering van SSA. Vir die eerste keer sedert die Kennedy-era was daar "high level attention and interest" teenoor SSA, maar die laagste vlak van effektiwiteit en invloed denkbaar.²⁰

2.3 Die VSA se benadering tot sub-Sahara Afrika tydens die Koue Oorlog

Die VSA se betrokkenheid in SSA tydens die Koue Oorlog het die grondslag gelê vir die daaropvolgende era. Tydens die Koue Oorlog is die idee van die indamming^a van kommunisme deur die VSA ook in SSA vooropgestel ten einde die invloed van die Sowjetunie te beperk, pro-Westerse regerings daar te stel en toegang tot minerale te verseker. Belangrik was egter die onaanvaarbaarheid van grootskaalse militêre optrede deur die VSA in die streek wat beslag gekry het. Dikwels is koverte optrede geloods om pro-Westerse regerings in die streek te ondersteun. Daar was egter geen wydverspreide steun in die VSA vir die investering en besteding van

^a "containment"

uitgebreide materiële bystand in SSA nie, ook nie op militêre terrein nie. Hoë uitvoerende amptenare het meestal onverskillig teenoor die VSA se betrokkenheid in SSA gestaan.²¹

Histories gesproke het die VSA baie min belang in SSA. Die VSA was nie deel van die "scramble for Africa" nie. Gevolglik is daar nie koloniale belange nie. Tydens die Koue Oorlog was sy belangstelling in SSA gesetel in geostrategiese oorwegings deurdat die VSA verskeie state ondersteun of teengestaan het. Dit is meestal gedoen deur die voorsiening of weerhouding van militêre uitrusting en finansiële hulp. Toegang tot die streek se strategiese hulpbronne en die gebruik van die Kaapse seeroete was vir die VSA van belang - veral in die geval van 'n moontlike konflik met die Sowjetunie. Die vraag is egter of die VSA tydens die Clinton-era enige konkrete belange in SSA gehad het om militêre betrokkenheid in die streek te regverdig?

3. DIE VSA SE BELANGE IN SUB-SAHARA AFRIKA TYDENS DIE CLINTON-ERA

Die daarstelling van 'n buitelandse en veiligheidsbeleid en die formulering van strategie vereis drie keuses, naamlik: die identifisering van oogmerke wat nagestreef word; die keuse van die toepaslikste middel(e) om daardie oogmerke te bereik; en die bepaling van die beste handelswyses om die middele te optimaliseer in optrede om die oogmerke te bereik. Belange en die beskikbaarheid van hulpbronne onderlê die besluite met betrekking tot die oogmerke, middele en optrede wat nagestreef word.

Haass²² waarsku egter teen die oorbeklemtoning van belange as 'n grondslag vir beleid en optrede, aangesien die praktiese waarde daarvan bevraagteken kan word. Belange is egter van groot waarde waar die gebruik van militêre mag oorweeg word. Hoe belangriker die belang(-e), hoe sterker is die aanvanklike aanname dat mag 'n toepaslike middel is om dit te beskerm of uit te brei. Duidelik gedefinieerde belange verminder die behoefte aan debatvoering en die voortdurende heroorweging van beleid, terwyl die kontinuïteit van beleid van een regering na 'n volgende verseker word. Waar daar twyfel oor belange bestaan, is beleid meestal sensitief vir die reaksie van die kiesers en middelvlak burokrate.²³

3.1 Die grondslae van die VSA se belange in sub-Sahara Afrika

Ooglopend stel die VSA nie baie hulpbronne beskikbaar vir optrede in SSA nie.²⁴ Henk²⁵ wys ook daarop dat daar nie algemene eenstemmigheid onder die breë publiek is rakende die VSA se "nasionale belange" in SSA nie. Geen administrasie het tot op hede 'n duidelike lys van die VSA se belange in SSA die lig laat sien nie. Tydens die Clinton-era is optrede wat tot vrede en

veiligheid in SSA sou kon bydra, ook nie voorafgegaan deur die identifisering van belange om enige optrede mee te regverdig nie - nie in die privaat- of openbare sektor nie. Ten minste stem Amerikaners saam dat daar wel belange in SSA is wat nagestreef moet word, hetsy dit geartikuleer word of nie. In baie gevalle is dit egter media-gedrewe en tydelik van aard.²⁶

Art²⁷ onderskei tussen lewensbelangrike^b en gewenste^c belange wat deur die VSA nagestreef word. Eersgenoemde staan sentraal met betrekking tot die VSA se fisiese veiligheid en ekonomiese vooruitgang. Volgens Art kan drie kategorieë in hierdie verband onderskei word: die voorkoming van 'n direkte aanval op die VSA; die versekering van vrede tussen die grootmoondhede in Eurasië; en derdens toegang tot veilige oliereserwes teen 'n stabiele prys ten einde ontwinging van die wêreld ekonomie en dié van die VSA in die besonder te voorkom. Gewenste belange word moeiliker met die aanwending van militêre mag verseker. Internasionale ekonomiese vryheid en die afwesigheid van maatreëls wat die vrye vloei van goedere en dienste tussen state aan bande lê, is die belangrikste in dié verband. Dit omvat egter ook die uitbreiding van demokrasie, die beskerming van menseregte en die voorkoming van volksmoorde, asook omgewingsprobleme soos globale verhitting. Indien genoemde belange krities in oënskou geneem word, is dit ooglopend dat, indien SSA nie 'n bedreiging van massavernietiging vir die VSA inhou nie, die VSA geen lewensbelangrike belange in die streek nastreef nie. Sekondêre belange is wel belangrik in dié sin dat gebeure in SSA nie negatief op die VSA se ekonomiese voorspoed; sy strewe om demokrasie en menseregte te bevorder; en sy oogmerk om massa- of volksmoorde te voorkom, moet inwerk nie.

Schraeder²⁸ identifiseer enkele faktore waarom Derde Wêreldstate in die post-Koue Oorlog-era vir die VSA van belang is. As ontluikende markte is hulle van potensiële belang vir handel en investering. Tweedens het die Derde Wêreld na die Tweede Wêreldoorlog 'n teater van konflik van toenemende omvang en intensiteit geword. Derde Wêreldstate beskik in toenemende mate oor konvensionele militêre vermoëns en wapens van massavernietiging. Dersens het strategiese denkrigtings in die VSA die voortdurende klem op 'n volskaalse konvensionele oorlog in Europa en elders verruil vir denke rakende die voorkoms van lae-intensiteit konflik in Derde Wêreldstate. Militêre strateë beklemtoon gevolglik die noodsaaklikheid dat die VSA sy militêre vermoëns heroriënteer om sodoende onkonvensionele bedreigings te hanteer. Ook is daar die oortuiging dat die VSA se belange in Derde Wêreldstate die grondslag vorm van sy militêre optrede en intervensies.

^b "Vital interests"

^c "Desirable interests"

University of Pretoria etd – Esterhuyse, A J (2003)

Die einde van die Koue Oorlog het ook 'n afname in die VSA se belangstelling in SSA tot gevolg gehad. Daar is geen substansiële militêre teenwoordigheid in SSA nie. Die VSA se globale militêre struktuur dra in wese by tot die streek se marginalisering.²⁹ Die Nasionale Veiligheidsstrategie³⁰ van 1997 stel dit implisiet dat die VSA die volgende belange in SSA nastreef:

- Die bekamping van transnasionale bedreigings en wapens van massavernietiging;
- die beëindiging van regionale konflik;
- 'n stabiele streek gekenmerk deur volhoubare ekonomiese groei; en
- 'n streek waarin demokrasie en respek vir menseregte waarneembaar is.

Hierdie uiteensetting is egter baie wyd en vaag. Die vraag is of die VSA enige konkrete ekonomiese, sosio-politieke en strategies-militêre belange in SSA het?

3.2 Die VSA se ekonomiese belange in sub-Sahara Afrika

Volgens die veiligheidsstrategie wat in Augustus 1995 gepubliseer is, beskik die VSA slegs oor beperkte ekonomiese belange in SSA. Alhoewel dit nie juis 'n noemenswaardige persentasie van die VSA se totale uitvoere verteenwoordig nie, is goedere ter waarde van sowat \$4.4 biljoen in 1994 na SSA uitgevoer. Dit verteenwoordig 80 000 werkseleenthede in die VSA. Dit dien egter vermeld te word dat genoemde uitvoer hoofsaaklik tot sleutelstate soos Suid-Afrika en Nigerië beperk is.³¹

Die VSA besef egter dat SSA vanuit 'n ekonomiese oogpunt nie geïgnoreer mag word nie; dit beskik oor 'n bevolking van meer as 800 miljoen; beslaan 20 persent van die wêreld se grondgebied; en beskik oor 'n rykdom van natuurlike hulpbronne en biodiversiteit. Om ekonomies betrokke te wees, is gevolglik in die VSA se belang aangesien SSA 'n ontluikende mark is. Die VSA se veiligheidsstrategie beklemtoon egter dat ekonomiese groei en die uitbreiding van ekonomiese belange in die streek, stabiliteit en die voortgesette uitbouing van demokrasie vereis.³² In die lig van die feit dat die VSA ongeveer 15 persent van sy olie uit SSA invoer, is dit nie vergesog om toegang tot die natuurlike hulpbronne van SSA as van lewensbelang vir die VSA te beskou nie.³³

3.3 Die VSA se sosio-politieke belange in sub-Sahara Afrika

Politieke stabiliteit in Afrika - of die gebrek daaraan - is onderliggend aan verskeie van SSA se probleme. Heelwat van die VSA se belange in SSA sentreer gevolglik rondom politieke stabiliteit.

Sommige akademici is van mening dat die uitbreiding en beskerming van die VSA se politieke en ekonomiese invloed die enigste oogmerke behoort te wees wat in SSA nagestreef word.³⁴ Die VSA kan geen belange in SSA nastreef sonder 'n stabiele politieke omgewing nie, daarom die betrokkenheid by demokratiese politieke hervorming wat tot die ontginning van die volle potensiaal - veral ekonomies - van die streek en sy mense sal lei.³⁵

Gesondheidsoorwegings en die verspreiding van siektes soos MIV is vir die VSA van groot belang, synde dit nie deur doeanes en grensbeheer gekeer kan word nie. Dieselfde geld vir humanitêre krisisse, misplaaste persone en vlugteling.³⁶ Dit is veral humanitêre rampe - TV-beelde van hongersnood, vloede, geweld - wat die algemene publiek in die VSA tot optrede aanspoor en druk op die regering plaas om op te tree.³⁷ Die state van SSA verteenwoordig ook 'n groot persentasie van VN-lidstate en beskik oor aansienlike invloed by 'n verskeidenheid van forums waar hul steun vir die VSA tot voordeel mag wees.³⁸

3.4 Die VSA se militêre en strategiese belange in sub-Sahara Afrika

Volgens die veiligheidsstrategie van die VSA is sy veiligheidsbelang in SSA beperk:

"At present we have no permanent or significant military presence anywhere in Africa: We have no bases; we station no combat forces; and we homeport no ships. We do desire access to facilities and material, which have been and might be especially important in the event of contingencies or evacuations. But ultimately we see very little traditional strategic interest in Africa."³⁹

Die VSA se "Office of African Affairs DoD Africa Strategy" beklemtoon egter dat die VSA wel veiligheidsbelange in SSA het. Dit moet egter binne die raamwerk van die VSA se globale belange gesien word. Dit sluit in die bekamping van transnasionale bedreigings soos die proliferasie van wapens en materiaal vir wapens van massavernietiging; internasionaal georganiseerde misdaad; dwelmsmokkelary; en internasionale terrorisme. Toegang tot basisse en fasiliteite is belangrik, veral in gevalle waar ontruimingsoperasies uitgevoer moet word om die veiligheid van VSA burgers te verseker.⁴⁰ Dit het ook betrekking op humanitêre en bystandsoperasies tydens byvoorbeeld natuurrampe.

Dit is ooglopend dat die VSA baie min belang in SSA het. Naas toegang tot olievelde in sekere state, is daar nie lewensbelangrike belange wat nagestreef word nie. Sommige reduseer die VSA

se belange in SSA tot twee konsepte, naamlik stabiliteit en toegang.⁴¹ Dit is hierdie gebrek aan belange wat die grondslag vorm van die VSA se buitelandse en veiligheidsbeleid jeens SSA.

4. DIE VSA SE BELEID TEENoor SUB-SAHARA AFRIKA TYDENS DIE CLINTON-ERA

Die VSA se beleid teenoor SSA was met die Clinton-administrasie se bewindsaanvaarding by 'n kruispad:

- Die VSA kon voortgaan deur sy fokus in SSA van een krisis na 'n volgende te verplaas, kommer uit te spreek oor die veiligheidsituasie in die streek en die streek se inwoners te kritiseer vir hul mislukkings in die verlede, terwyl daar relatief min gedoen word om woorde in daad en hulpbronne te omskep.
- Die VSA kon openlik en eerlik verklaar dat sy belange in SSA minimaal en sy vermoë om 'n betekenisvolle rol te speel, beperk is, én dat die VSA hom gevolglik weerhou van optrede in die streek ten einde ander moondhede 'n kans te gee om 'n betekenisvoller bydrae in die streek te lewer.
- Die VSA kon poog om 'n realistiese beleid daar te stel om 'n volgehoue en konstruktiewe betrokkenheid in die streek te bevorder.⁴²

Clark⁴³ wys daarop dat Clinton nie baie klem op buitelandse en verdedigingsaangeleenthede tydens sy verkiesingsveldtog geplaas het nie. Die Clinton-administrasie het buitelandse beleidsaangeleenthede ooreenkomstig sekere riglyne hanteer. Die eerste was dat binne- en buitelandse beleid onlosmaaklik aan mekaar verbind is en nie op 'n betekenisvolle wyse in isolasie hanteer kon word nie. Hierdie riglyn is telkens deur die Clinton-administrasie toegepas. Selfs aan die einde van die Clinton-administrasie se bewind in Maart 2000, het Madeleine Albright, Minister van Buitelandse Sake, dit steeds beklemtoon: "With the Cold War behind us and the global economy encompassing us, there is no clear dividing line between domestic and international affairs."⁴⁴ Die tweede riglyn hou verband met "the moral principles most Americans share". Dit verwys in wese na die beginsels van demokratiese regering wat deur buitelandse beleidsoprede bevorder moes word. Laastens is beklemtoon dat die VSA se nasionale veiligheid hoofsaaklik in ekonomiese terme gedefinieer word. Dit kom daarop neer dat die Clinton-administrasie gepoog het om weg te beweeg van die buitelandse beleid wat gedurende die Koue Oorlog gevolg is en hoofsaaklik op magspoliteek geskoei was.⁴⁵

4.1 Die grondslae van die Clinton-administrasie se beleid jeens sub-Sahara Afrika

Clinton se buitelandse beleid teenoor SSA het gevolglik enersyds gesentreer rondom die bevordering van liberale demokrasie. Die "US Policy for a New Era in Sub-Saharan Africa" het dit in 1993 soos volg verduidelik: "Democratic systems that respect human rights and seek equitable economic growth are the best guarantees of peaceful change and stability. They provide the peaceful, stable environment essential to sustain development."⁴⁶ Andersyds was internasionale handel en ekonomiese oorwegings die fokuspunt: "The United States will work for sustained equitable development through market-based reforms that rely more on the private sector and promise to reduce dependence on external aid."⁴⁷ Verskeie faktore het in die guns van laasgenoemde benadering getel:

- die afwesigheid van 'n dreigende supermoondheidskonflik;
- ontwikkelingshulp wat grotendeels in Washinton in onguns verval het;
- die VSA wat in die era na die Koue Oorlog die langste periode van ekonomiese groei in sy geskiedenis beleef het; en
- ontwikkelende markte wat goeie opbrengste op investering gebied het.⁴⁸

Dit is egter belangrik om hierdie fokus in die regte konteks te plaas. Albright stel dit soos volg: "The fundamental purpose of America's foreign policy has not changed in more than two centuries. It is to protect our citizens, our territory, our livelihood, and our friends."⁴⁹ Die veranderinge in buitelandse beleid van een administrasie na 'n volgende, hou gevolglik verband met hoe hierdie oogmerk bereik kan word. Samehangend hiermee asook die klem op handel en ekonomiese oorwegings, is daar die onwilligheid van die algemene publiek in om ongevalle te aanvaar indien die direkte nasionale belange van die VSA nie bedreig word nie. Hierdie oorweging onderlê die VSA se onwilligheid om magte in die meeste Derde Wêreldstate te ontplooi, behalwe in gebiede soos die Midde-Ooste waar daar ooglopende VSA-belange ter sprake is.⁵⁰

Wat SSA betref, moes die VSA se buitelandse beleid met verskeie oorwegings rekening hou. Enersyds het die Clinton-administrasie, soos sy voorgangers, slegs beperkte hulpbronne vir dié bevordering en beskerming van belange in SSA beskikbaar gestel aangesien dit nie omvangryk van aard was nie. Andersyds was daar baie min belangstelling en steun in die Kongres en by die algemene publiek in die VSA te bespeur vir enige betrokkenheid in SSA. Ook was daar 'n redelike mate van besluiteloosheid by die politieke leierselement in hul hantering van SSA teenwoordig.⁵¹ Twee gebeure in Afrika aan die begin van die Clinton-administrasie se eerste termyn in die Withuis

het SSA egter baie vinnig op Washington se agenda geplaas: die dood van 18 VSA-weermagdele in Somalië in 1993 en die 1994-volksmoord in Rwanda. Die gebeure het die realiteit in Washington tuisgebring dat die Clinton-administrasie die verantwoordelikheid sou moes aanvaar vir die bepaling van die aard en omvang van die VSA se (militêre) betrokkenheid in SSA in die era direk na die Koue Oorlog.⁵²

4.2 Die Clinton-administrasie se beleidsdoelwitte in sub-Sahara Afrika

Clinton het deur sy eie optrede toenemend die belangrikheid van SSA beklemtoon, veral tydens sy tweede termyn. Daar is veral drie aspekte wat in hierdie opsig vermelding verdien. Die eerste was die aanstelling van prominente figure in ampte wat direk verband hou met Afrika-aangeleenthede. Eerw Jesse Jackson is benoem as Spesiale Afgevaardigde en Buitelandse Minister vir die Bevordering van Demokrasie in Afrika. Susan Rice, wat belangrike posisies in die Departement van Verdediging en Nasionale Veiligheidsraad beklee het, is aangestel as Adjunkminister van Buitelandse Sake belas met Afrika. Die tweede aspek wat SSA se belangrikheid beklemtoon het, was president Clinton se besoek aan SSA in Maart 1998.⁵³

Clinton se besoek moes, volgens Mills⁵⁴, vergoed vir die mislukking van sy beleid in Somalië en Rwanda tydens sy eerste ampstermyn. Die besoek het ook bygedra om die fokus te verplaas vanaf gebeure in Washington, veral die Monica Lewinsky en Paula Jones debakels. Clinton se besoek het ook die derde inisiatief van die Clinton-administrasie, naamlik om die belangrikheid van SSA te bevorder, beklemtoon. Dit was die aanvaarding van die "African Growth and Opportunity Act (AGOA)" in Maart 1998. Hierdie wetgewing het, volgens Minter⁵⁵, vergestaltung gegee aan en moet gesien word as, "a paradigm shift from aid to trade" in die VSA se hantering van SSA. Minter⁵⁶ kritiseer egter hierdie veranderde benadering as synde te beperkend van aard te wees. Handel en hulp moes nie as twee opponerende entiteite beskou word nie, maar eerder as komplementêr. Beide die besoek en die AGOA was egter daarop gerig om handel en investering tussen Afrika en die VSA aan te moedig en te formaliseer. Die AGOA maak voorsiening vir:

- die skepping van 'n VSA-Afrika forum;
- die daarstelling van 'n vryhandelsones tussen die VSA en sekere Afrikastate teen 2020;
- die uitbreiding van die Algemene Voorkeursisteesem;
- die ondersteuning van skuldverligting deur die VSA; en
- leenwaarborges om investering in Afrika te bevorder.⁵⁷

University of Pretoria etd – Esterhuyse, A J (2003)

Die VSA se strategie met betrekking tot SSA is daarom op vier baie pertinente beleidsdoelwitte gebaseer:

- die bevordering van vrede deur konflikvoorkoming, -bestuur en -oplossing;
- die voorsiening van humanitêre bystand deur hongersnood en lyding te verlig;
- die aanmoediging van demokrasie en respek vir menseregte; en
- die ondersteuning van ekonomiese groei en volhoubare ontwikkeling.

Henk wys egter daarop dat hierdie beleidsdoelwitte onderverdeel kan word in minstens elf uitkomst wat ingeligte Amerikaners moontlik as wenslik sou beskou met betrekking tot SSA. Alhoewel elke uitkoms 'n buitelandse beleidsdoelwit in eie reg is, is dit interafhanklik, ineengewef en nie in prioriteitsvolgorde nie. Dit sluit in:

- regionale stabiliteit;
- toegang vir die VSA tot sleutelpersone, instellings, fasiliteite en ekonomiese geleenthede;
- informasie en waarskuwing met betrekking tot moontlike bedreigings vanuit die streek;
- veiligheid van VSA burgers in die streek;
- 'n streek vry van wapens van massavernietiging;
- regionale samewerking en beleefdheid teenoor die VSA;
- 'n streek vry van ondersteuners van en toevlugsoorde vir transnasionale bedreigings;
- 'n streek vry van grootskaalse lyding;
- regerings wat menslik, bestuursbedrewe en verantwoordelik is;
- volhoubare ekonomiese ontwikkeling; en
- onbedreigde natuurlike hulpbronne.

Die Clinton-administrasie het die indamming van kommunisme as hoofoorweging tydens die Koue Oorlog vervang met die bevordering van demokrasie in, en handel met SSA in die post-Koue Oorlog-era. Die beveiliging van VSA-burgers en -belange teen moontlike bedreigings vanuit die streek moet egter in samehang met die genoemde beleidsdoelwitte gesien word. Susan Rice⁵⁸ het dit in Oktober 1997 baie duidelik gestel dat die VSA se beleid met betrekking tot SSA op twee pilare staan: "(W)e seek to accelerate Africa's full integration into the global economy . . . (and) we must defend the United States from the threats to our national security that emanate from Africa."

5. DIE VSA SE STRATEGIE TEENOR SUB-SAHARA AFRIKA MET SPESIFIEKE VERWYSING NA DIE VEILIGHEIDSTRATEGIE

Perry wys daarop dat die VSA se veiligheidsstrategie in die post-Koue Oorlog-veiligheidsomgewing op drie verdedigingsgrondslae gebaseer was. Eerstens moes voorkom word dat bedreigings manifesteer. Waar bedreigings wel manifesteer, moes die VSA van afskrikking gebruik maak om sy eie veiligheid te verseker. Indien voorkoming en afskrikking nie suksesvol is nie, moes militêre mag beskikbaar wees om die bedreiging op 'n effektiewe wyse te neutraliseer. Die beskikbaarheid en gebruik van militêre mag was egter noodsaaklik vir die sukses van elkeen van hierdie konsepte.⁵⁹

Die Clinton-administrasie se strategie in SSA reflekteer nie nêr hierdie verdedigingskonsep nie. Dit is ook 'n refleksie van die VSA se belange, beleidsdoelwitte en geostrategiese prioriteite. In die 1998- en 1999-veiligheidsstrategieë word 'n deeglike uiteensetting verskaf van drie voorvereistes wat nagestreef moet word om die manifestering van bedreigings vanuit SSA te voorkom en die VSA se beleidsdoelwitte in die streek te verwesenlik, naamlik die verbetering van veiligheid; die bevordering van welstand; en die daarstelling van demokrasie.⁶⁰

Wat die eerste komponent van hierdie strategie betref, het die Clinton-administrasie drie veiligheidsbedreigings in SSA geïdentifiseer. Die eerste was transnasionale probleme soos staatsgesteunde terrorisme, dwelmsmokkelary, internasionale kriminaliteit, omgewingsprobleme en siektes. Die tweede bedreiging is afkomstig van sogenaamde "skurkstate" wat oor konvensionele vermoëns beskik waarmee buurstate bedreig word. Die derde en dreigendste probleem is die bedreiging wat geweld en konflik, 'n uitvloeisel van politieke onstabieliteit in state soos Angola, Sierra Leone en die Demokratiese Republiek van die Kongo, vir streeksveiligheid inhou. Die veiligheidsstrategie beklemtoon voorts dat konflikte in die streek slegs beëindig kan word deur langdurige samewerking.⁶¹ Die Clinton-administrasie se benadering in die voorkoming en hantering van hierdie bedreigings was gevolglik om bondgenootskappe te stig om veiligheid te verbeter. Een sodanige inisiatief was die "African Crisis Response Initiative" (ACRI).

Die grondliggende aanname van die tweede komponent van die VSA se strategie in SSA is dat 'n vooruitstrewende en groeiende streek 'n beter bondgenoot vir die VSA sal wees ten opsigte van ekonomiese en veiligheidsaangeleenthede. Die VSA was ook daarvan oortuig dat ekonomiese groei, tesame met markgeoriënteerde hervormings vereis dat die streek in die globale ekonomie geïntegreer word. Die Clinton-administrasie het hierdie strategie gegrond op die "Partnership for

University of Pretoria etd – Esterhuyse, A J (2003)

Economic Growth and Opportunity in Africa"-inisiatief wat in Junie 1997 deur die President aangekondig is. Dit poog aan die een kant om tegniese bystand te verskaf ten opsigte van aspekte soos ekonomiese hervormings, teenkorrupsie maatreëls en skuldverligting. Aan die ander kant voorsien dit steun aan Amerikaanse investering in SSA deur die *Ron Brown Commercial Center* wat in 1998 in Johannesburg tot stand gebring is. Dit verskaf inligting aan ondernemings in die VSA rakende SSA en moedig hulle aan om markte in die streek te ontgin.⁶²

Die bevordering van demokrasie is die derde komponent van die strategie. Die rasionaal word duidelik uiteengesit: "In Africa as elsewhere, democracies have proved stronger partners for peace, stability and sustained prosperity."⁶³ Metz wys egter daarop dat die VSA bereid is om hierdie vereiste oor die hoof te sien in sekere stabiele state wat goeie samewerking op ander terreine lewer.⁶⁴

Metz identifiseer 'n belangrike vereiste vir die suksesvolle uitvoering van die VSA se strategie in SSA: "American strategy must identify and cultivate partners".⁶⁵ Hierdie vereiste het die VSA tot 'n aantal konkrete maatreëls genoop om sy strategie in SSA te verwesenlik. Die eerste was die identifisering van "a cluster of pivotal states" in SSA wat deur beleidsontleders beskou is as belangrike bondgenote in die uitvoering van die VSA se beleid. Hierdie state het spesiale voorkeur geniet in terme van bystand, militêre opleiding en diplomatieke steun vanaf Washington. Suid-Afrika, Nigerië en Kenia was slegs enkele van die state wat in dié verband uitgesonder is. Dit is veral die verhouding tussen die VSA en Suid-Afrika wat uitgesonder word, gegewe die feit dat Suid-Afrika die enigste staat is wat deur die VSA se Departement van Handel gelys is as 'n ontluikende mark; Suid-Afrika se status as die streek se bes ontwikkelde ekonomie; en Suid-Afrika se status as 'n nuwe demokrasie. Die VSA het byvoorbeeld 'n binasionale kommissie met Suid-Afrika in 1994 tot stand gebring.⁶⁶

Die benadering om spilstate te identifiseer en te benut in die uitvoering van die VSA se buitelandse beleid, is aangevul deur die ondersteuning van nie-regeringsorganisasies om bystand te verleen aan demokratiese regeringsinstellings en die burgerlike samelewing. Finansiële bystand en logistieke ondersteuning op die terreine van kiesersregistrasie en -opleiding; verkiesingsmonitors; en die opleiding van parlementariërs, is enkele van die aktiwiteite wat in hierdie verband onderneem is.⁶⁷ Dit was 'n poging van die VSA om weg te beweeg vanaf 'n staatsgesentreerde benadering tot, en hantering van, SSA. Hierdie benadering is ondersteun deur die identifisering en gevolglike ondersteuning van sleutelinstellings in SSA waarvan die oogmerke redelike ooreenstemming toon met dit wat die VSA in die streek probeer nastreef. Dit is ook gekenmerk deur die ondersteuning van plaaslike regeringsinisiatiewe wat strook met die VSA se

beleidsdoelwitte. In hierdie opsig was die Clinton-administrasie waarskynlik die mees entoesiastiese ondersteuner van president Thabo Mbeki se idee van die Afrika Renaissance.⁶⁸

6. DIE ROL VAN MILITÊRE MAG IN DIE UITVOERING VAN DIE VSA SE STRATEGIE IN SUB-SAHARA AFRIKA

Die fisiese aanwending en grootskaalse ontplooiing van militêre mag in SSA tydens die Clinton-era is, net soos in die res van die wêreld, gerig deur 'n doktrine wat in 1996 deur Anthony Lake, Clinton se Veiligheidsadviseur, uitgespel is. Anders as die Weinberger- en Powell-doktrines, wat deur vorige administrasies in dié verband gebruik is, benodig die post-Koue Oorlog-veiligheidsomgewing, volgens Lake, 'n breër en meer buigsame benadering jeens die gebruik van mag.⁶⁹ Die Clinton-doktrine omvat ses spesifieke vrae waarop antwoorde verkry moes word, alvorens grootskaalse militêre mag deur die VSA ontplooi sou word:

- "(1) are cost and risk commensurate with the stakes?
- (2) have non-military means been given sufficient consideration?
- (3) is the use of force carefully matched to U.S. political objectives?
- (4) is there a reasonable assurance of support from the American people and their elected representatives?
- (5) is there an exit strategy?
- (6) will U.S. action bring lasting improvements?"⁷⁰

Alhoewel dit hieruit duidelik is dat die VSA nie grootskaalse militêre mag sou aanwend om sy strategie in SSA ten uitvoer te bring nie, beklemtoon Metz⁷¹ egter dat die weermag wel 'n belangrike rol vervul het in die implementering van die Clinton-administrasie se strategie in SSA. Die VSA se onwilligheid om magte in die streek te ontplooi, het egter hierdie betrokkenheid onderlê.⁷² Art⁷³ wys voorts daarop dat die weermag doeltreffender aangewend is in die indirekte ondersteuning van die VSA se belange. Anders gestel, die VSA sou nie tydens die Clinton-era in 'n oorlog betrokke raak om state meer demokraties te maak nie.

Die VSA se indirekte gebruik van die weermag ter ondersteuning van sy strategie in SSA het op verskeie maniere plaasgevind om optimale benutting te verseker. Hierdie sogenaamde 'militêre diplomاسie' is tiperend van weermagte se rol en funksie in die post-Koue Oorlog-era. Militêre diplomاسie hou verband met die Adjunkminister van Buitelandse Sake vir Politiek-Militêre Aangeleenthede in die Clinton-administrasie, Eric Newsom, se opmerking dat ". . .the ability of the United States to shape international events in ways that advance U.S. interests will in large

measure depend on whether the Department of State, together with the Department of Defense and other agencies, can respond creatively and cooperatively to the joint challenges we face in a changing world environment."⁷⁴

Die VSA se Departement van Verdediging het in Augustus 1995 'n duidelike uiteensetting gegee van die VSA weermag se oogmerke met sy betrokkenheid in SSA: ". . .to promote stable prosperous democracies and enhance African capabilities to conduct peacekeeping and humanitarian operations".⁷⁵ Hiervolgens is dit baie duidelik dat die VSA-weermag se strategie in SSA op drie fokusareas gerig was: konflikvoorkoming en -oplossing, humanitêre bystand; en steun vir demokratisering.⁷⁶ Aan die een kant was dit gefokus op die grondoorsake van onstabiliteit en konflik, veral armoede en onderontwikkeling. Aan die ander kant is gepoog om SSA se streeksleiers te bemagtig ten einde hul eie kapasiteit vir konflikvoorkoming en vredesmagte op te bou. Die strategie van die VSA se Departement van Verdediging verskaf 'n baie duidelike uiteensetting van wat presies met kapasiteitsbou bedoel word.⁷⁷ Dié departement moes aktiwiteite identifiseer en hulpbronne aanwend ten einde streekstabiliteit en positiewe politieke veranderinge te bevorder deur te verseker dat:

- weermagte in SSA die demokratiese beginsel van burgerlike beheer oor militêre magte aanvaar en onderhou;
- weermagte in SSA operasies en opleiding op 'n professionele wyse uitvoer, met die erkenning van internasionale menseregte en internasionale standaarde van militêre optrede;
- ministeries van verdediging in SSA geskep en weermagte georganiseer word in ooreenstemming met die vereistes van selfverdediging, en dat hulpbronne, wat deur die burgerlike owerhede beskikbaar gestel word, effektief deur weermagte bestuur word; en
- dat weermagte in SSA oor die vermoë beskik om hul state doeltreffend te verdediging om, in koalisieverband aan regionale humanitêre en vredesoperasies met beperkte internasionale steun, deel te neem.

7. SAMEVATTING

Dit is baie duidelik dat die VSA se belange, beleid en strategie in SSA tydens die Clinton-era hoofsaaklik op ekonomiese oorwegings geskoei was; humanitêre en veiligheidsaangeleenthede het 'n ondergeskikte rol ingeneem. Die demokratisering van state in SSA word voorts beskou as 'n belangrike grondslag en vertrekpunt vir die VSA se ekonomiese betrokkenheid in die streek. Die belangrikheid van ekonomiese oorwegings het daartoe gelei dat die Clinton-administrasie die

primêre verantwoordelikheid vir die betrokkenheid in SSA aan die privaatsektor in die VSA oorgelaat het.

Dit was 'n nuwe benadering in die hantering van SSA deurdat dit radikaal verskil het van die geopolitieke benadering tot SSA tydens die Koue Oorlog - die voorsiening van ekonomiese hulp en bystand was die hoofoorweging. Een van die belangrikste wyses waarop die VSA hierdie beleid beslag laat kry het, was om op sogenaamde spilstaats te konsentreer. Dit is state in SSA wat grotendeels reeds aan die VSA se kriteria vir samewerking voldoen en wat die nodige stabiliteit bied om die risiko's verbonde aan ekonomiese beleggings te loop. Hierdie state moes dien as wegspringplek vir ekonomiese betrokkenheid in die streek.

Dit is egter gebalanseer met die realiteit dat humanitêre en veiligheidsoorwegings hoofsaaklik oorgelaat is aan daardie regeringsagentskappe wat betrokke was in die veiligheidsdomein – die Departemente van Buitelandse Sake en Verdediging, die CIA en gespesialiseerde agentskappe wat spesifiek met SSA gemoeid was. Die Clinton-administrasie het in hierdie opsig nie afgewyk van die tradisie wat deur voormalige administrasies daargestel is nie en die ontplooiing van gewapende magte in SSA tot 'n minimum beperk. Die betrokkenheid van die VSA se gewapende magte is gevolglik deur sogenaamde “indirekte betrokkenheid” en “militêre diplomatie” gekenmerk. Die weermag moes op 'n indirekte wyse bydra tot die daarstelling van demokrasie, veiligheid en stabiliteit in SSA ten einde die verhoog vir ekonomiese betrokkenheid te skep. Die VSA-weermag se betrokkenheid in hierdie verband, word in die volgende hoofstuk ondersoek.

8. VERWYSINGS

¹ Mountcastle, J W, “Foreword”, In: Simpson, D H, “U.S. African Policy: Some Possible Course Adjustment”, *Strategic Studies Institute Monograph*, US Army War College, Strategic Studies Institute, Pennsylvania, August 1994.

² Perry, W J, "Defense in an Age of Hope", *Foreign Affairs*, Vol 75, no 6, November/Desember 1996, p 64.

³ Dickson, D A, *op cit*, pp 168-169.

⁴ Booker, S, "The Colour Line: US Foreign Policy and the National Interests in Africa", *South African Journal of International Affairs*, Vol 8, no 1, Summer 2001, p 2.

⁵ Minter, W, "United States and Africa: Starting Points for a New Policy Framework", *Foreign Policy Focus. Special Report #8*, November 1999, p 4.

⁶ Schraeder, P J, *United States Foreign Policy Towards Africa: Incrementalism, Crisis and Change*, University Press, Cambridge, 1997, pp 3-4.

⁷ *Ibid*, p 5.

⁸ Dickson, D A, *op cit*, pp 172-173.

- ⁹ Clough, M, *Free at Last? U.S. Policy Toward Africa and the end of the Cold War*, Council of Foreign Relations Press, New York, March 1992, p 3.
- ¹⁰ *Ibid*, pp 23-25.
- ¹¹ Schraeder, P J, *United States Foreign Policy Towards Africa: Incrementalism, Crisis and Change*", *op cit*, p 12.
- ¹² Booker, S, *op cit*, p 11.
- ¹³ Henk, D & Metz, S, "The United States and the Transformation of African Security: The African Crisis Response Initiative and Beyond", *Strategic Studies Institute Monograph*, US Army War College, 5 December 1997, p 12.
- ¹⁴ Schraeder, P J, *United States Foreign Policy Towards Africa: Incrementalism, Crisis and Change*", *op cit*, pp 49-50.
- ¹⁵ Dickson, D A, *op cit*, p 170.
- ¹⁶ Booker, S, *op cit*, p 11.
- ¹⁷ Clough, M, *op cit*, p 2.
- ¹⁸ Schraeder, P J, *United States Foreign Policy Towards Africa: Incrementalism, Crisis and Change*, *op cit*, p 3.
- ¹⁹ Berman, E G & Sams, K E, *Peacekeeping in Africa: Capabilities and Culpabilities*, United Nations Publications, Geneva, 2000, p 269.
- ²⁰ Minter, W, "America and Africa: Beyond the Double Standard", *Current History*, Vol 99, no 637, May 2000, p 200.
- ²¹ Dickson, D A, *United States Foreign Policy Towards Sub-Saharan Africa*, University Press of America, New York, 1985. pp 167-168.
- ²² Haass, R N, *Intervention. The Use of American Military Force in the Post-Cold War World*, Carnegie Endowment for International Peace, Washington, 1994, p 69.
- ²³ Clough, M, *op cit*, March 1992, p 14.
- ²⁴ Bacon, J *et al*, *Sub-Saharan Africa: Pragmatism in the National Interest*, Studentewerkstuk, National Defense University, National War College, 1998, p 1.
- ²⁵ Henk, D, "Why do Americans Care?", *Peace and Security in Africa: Contributions by the United States*, ISS Monograph No 35, March 1999. p 4.
- ²⁶ Henk, D, "Uncharted Paths, Uncertain Vision: U.S. Military Involvements in Sub-Saharan Africa in the Wake of the Cold War", *INSS Occasional Paper 18: Regional Series*, Institute for National Security Studies, US Air Force Academy, Colorado, March 1998, p 4.
- ²⁷ Art, R J, "Geopolitics Updated: The Strategy of Selective Engagement", *International Security*. Vol 23, No 3, Winter 1998/99, p 80. Sien ook sy uitgebreide bespreking van hierdie belange pp 83-99.
- ²⁸ Schraeder, P J, "Studying U.S. Intervention in the Third World", In: Schraeder, P J (ed), *Intervention into the 1990's. U.S. Foreign Policy in the Third World*, Lynne Rienner, Boulder, 1992, pp 5-11.
- ²⁹ Berman, E G & Sams, K E, *op cit*, pp 267-268.
- ³⁰ US, *A National Security Strategy for A New Century*, Washington DC, May 1997,

pp 37-38. Beskikbaar op die internet by: [<http://www.fas.org/man/docs/strategy97.htm>]

- ³¹ US, Department of Defense, *U.S. Security Strategy for Sub-Sahara Africa*, US Department of Defense Office of International Security Affairs, Washington DC, August 1995, p 1. Available on the internet at: [<http://www.defenselink.mil/speeches/1995/s19950801-report.html>]
- ³² *Ibid.*
- ³³ US, Department of Defense, Office of African Affairs, *U.S. DoD Africa Strategy*, August 1995, p 2. Beskikbaar op die internet by:
[http://www.defenselink.mil/policy/isa/a...office_affrican_affairs_strategy.html]
- ³⁴ Verbrugge, K *et al*, *Sub-Saharan Africa: Adrift in a Sea of Misery. Defining U.S. National Strategy*. Studentewerkstuk, National Defense University, National War College, 1997, p 1. Sien ook Higgs, R W, "The United States and Sub-Saharan Africa", *Naval War College Review*, Vol XLIX, No 1, Winter 1996, p 90.
- ³⁵ Bacon, J *et al*, *op cit*, p 3.
- ³⁶ *U.S. DoD Africa Strategy*, *op cit*, p 2.
- ³⁷ Higgs, R W, *op cit*, p 95.
- ³⁸ *Ibid*, p 94.
- ³⁹ *U.S. Security Strategy for Sub-Sahara Africa*, *op cit*, p 1.
- ⁴⁰ *Ibid*, p 2.
- ⁴¹ Henk, D & Metz S, *op cit*, p 12.
- ⁴² Clough, M, *op cit*, p 3.
- ⁴³ Clark, M T, "The Future of Clinton's Foreign and Defense Policy: Multilateral Security", *Comparative Strategy*, Vol 13, 1994, p 182.
- ⁴⁴ Albright, M, "The Making of U.S. Foreign Policy", *U.S. Foreign Policy Agenda*, Vol 5, no 1, March 2000, p 2.
- ⁴⁵ Clark, M T, *op cit*, p 182.
- ⁴⁶ USA: "Fact Sheet: US Policy for a New Era in Sub-Sahara Africa", *US Department of State Dispatch*, Bureau of Public Affairs, Vol 4, No 3, 18 January 1993, p 2.
- ⁴⁷ *Ibid.*
- ⁴⁸ Bridgeman, M, "The US-Africa Binational Commission", *South African Journal of International Affairs*, Vol 8 No 1, Summer 2001, p 90.
- ⁴⁹ Albright, M, *op cit*, p 2.
- ⁵⁰ Bridgeman, M, *op cit*, p 90.
- ⁵¹ Metz, S, "Refining American Strategy in Africa," *Strategic Studies Institute Monograph*, US Army War College, Strategic Studies Institute, Pennsylvania, February 2000, p 40.
- ⁵² Alden, C, 2000, "From Neglect to 'Virtual Engagement': The United States and Its New Paradigm for Africa", *African Affairs*, 99, 2000, p 356.

- ⁵³ Tilford, E H (ed), "World View: The 1998 Strategic Assessment from the Strategic Studies Institute", *Strategic Studies Institute Monograph*, US Army War College, Strategic Studies Institute, Pennsylvania, 26 February 1998. p 70.
- ⁵⁴ Mills, G, "South Africa, the United States and Africa", *South African Journal of International Affairs*, Vol 6 no 1, Summer 1998, p 36.
- ⁵⁵ Minter, W, "United States and Africa: Starting Points for a New Policy Framework", *op cit*, p 6.
- ⁵⁶ Minter, W, "Africa", *Foreign Policy in Focus*, Overview Edition, Vol 2, no 26. March 1999. p 4.
- ⁵⁷ Sien die webbladsy van die *U.S. Department of Commerce* vir volledige informasie met betrekking tot die "African Growth and Opportunity Act" by: [<http://www.agoa.gov/index.html>]
- ⁵⁸ Rice, S, Assistant Secretary for African Affairs, African News Service, 22 October 1997. Beskikbaar op die internet by [<http://www.africanews.org>]
- ⁵⁹ Perry, W J, *op cit*, p 65.
- ⁶⁰ US, *A National Security Strategy for a New Century*, Washington DC, October 1999, pp 45-47. Beskikbaar op die internet by [<http://www-cgsc.army.mil/djco/documents/nss1998.htm>]
- ⁶¹ *Ibid*, p 45.
- ⁶² *Ibid*, p 46-47.
- ⁶³ *Ibid*, p 47.
- ⁶⁴ Metz, S, *op cit*, p 38,
- ⁶⁵ *Ibid*, p 30.
- ⁶⁶ Alden, C, *op cit*, pp 358-359.
- ⁶⁷ *Ibid*, pp 359-360.
- ⁶⁸ *Ibid*.
- ⁶⁹ Mokhiber, J and Young, R, "The Uses of Force", *Frontline*, p 4. Beskikbaar op die internet by: [<http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/military/force/>]
- ⁷⁰ Lanham, R W, *Beyond the Clinton Doctrine: U.S. Military Intervention Policy*, 1997, p 26. Beskikbaar op die internet by: [<http://www.globalsecurity.org/military/library/report/1997/Lanham.htm>]
- ⁷¹ Metz, S, *op cit*, p 38.
- ⁷² "Fact Sheet: US Policy for a New Era in Sub-Sahara Africa", *op cit*, pp 2-3.
- ⁷³ Art, R J, *op cit*, p 99.
- ⁷⁴ Newson, E D, "Uniting the Tools of Force and Diplomacy to Enhance Security", *U.S. Foreign Policy Agenda*, Vol 5, no 1, March 2000. p 9.
- ⁷⁵ *U.S. DoD Africa Strategy*, *op cit*, p 2.
- ⁷⁶ *U.S. Security Strategy for Sub-Sahara Africa*, *op cit*, p 6.
- ⁷⁷ *U.S. DoD Africa Strategy*, *op cit*, p 2.